

Balance i bølger

Udflytningen af statslige arbejdspladser til provinsen har fået sit eget politiske liv. Vi er på vej ind i fase 3, hvor man slår koldt vand i blodet, mens vi venter på fase 4, der vil vise, hvordan hastværk er lastværk, men også et sikkert resultat af politikeres sæere evne til at agere i bølger.

**AF JØRGEN GRØNNEGÅRD CHRISTENSEN,
PROFESSOR EMERITUS, INSTITUT FOR
STATSKUNDSKAB, AARHUS UNIVERSITET**

Kommunalreformen – indtil videre

Det startede i sommeren 2015, da landet fik en meget smal Venstre-regering. Partiet, som vandt regeringsmagten, havde på ingen måde vundet valget. Valget havde blot bragt partiet i en strategisk position, hvor det var nærmest til at danne regering. Dengang, hvor Venstre var landets største parti og med fuld fart fremad vandt terræn blandt byernes middelklassevælgere, var forbi. Det blev ikke bedre af, at Venstre samtidig tabte terræn i den provins og i de landkredse, der historisk var Venstres kerneland.

Det gjorde ekstra ondt, at vinderen var Dansk Folkeparti; det parti, som Venstre, under Fogh og Løkke, havde støttet sig til op igennem 00'erne, vandt stort, hvor Venstre gik tilbage. Det var skæbnens ironi, at det ene af de tre borgerlige partier, der havde båret 00'ernes store 'rationaliseringer' igennem, skulle tabe til det parti, som havde leveret mandater til den selvsamme rationalisering. Man overså i den sammenhæng, at rationaliseringen af den offentlige sektor med kommunal- og strukturreformen, politi- og domstolsreformen og statens overtagelse af skatteforvaltningen mere var en sag for et moderniserende Venstre under Løkkes ledelse end for Dansk Folkeparti, som støttede reformerne uden at engagere sig i dem. Partiets støtte var betalt med indrømmelser, som gjorde det populært hos dets kernevælgere og, det så man nu, også i klassiske Venstre-kredse.

Det kaldte naturligt på eftertanke. Den nylåede Venstre-regerings reaktion kom prompte: Danmark skulle bringes i balance. Det indebar ingenlunde, at man skulle (og kunne) rulle det tilbage, som havde forårsaget backlashet fra udkanten af Danmark. Nej, man trak en gammel travert frem, som fordums regeringer fra både den ene og den anden side af midten havde staldet op: Der skulle flyttes statslige arbejdspladser væk fra København og ud i det danske land.

Tidligere var det ganske vist ikke blevet til meget. Træghedens kræfter havde været for stærke, og initiativerne var med få undtagelser gået i deres mor igen. Det havde regeringen erkendt. Men den lille Venstre-regering havde til en start denne gang en god sag. Der var ingen, der var imod udflytningssagen, når man så bort fra de københavnere, der ikke kunne flytte, fordi de så f.eks. ikke kunne cykle til DR-byen, hvis de blev inviteret i Deadline for at kloge sig. Og det gør man som bekendt ofte, hvis man arbejder på DIIS, Danske Institut for Internationale Studier, som på denne måde fik forhindret en delflytning til det provinsielle Aarhus.

Den lille Venstre-regering håndterede også på anden vis første bølge politisk klogt. Man gjorde det helt klart, at flytningen af de 3900 statslige arbejdspladser, som det dengang drejede sig om, var et politisk projekt. Derfor skulle det ikke vurderes på den samme rationalistiske læst som den, daværende indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen 10 år tidligere havde lagt sin store strukturreform op på. Nej, dette var en retfærdighedssag. Provinsens indbyggere skulle nu føle omsider, at de også var værdsatte borgere i et land, som var blevet trukket skævt af fæle kræfter, som i øvrigt i høj grad havde hørt hjemme i Venstre.

Egentlig gik det forbløffende stilfærdigt for sig. Måske var det det, der opildnede regeringen, der nu bestod af tre partier uden eget flertal, til at lancere den anden bølge. Det skete i januar 2018, hvor den bebudede Bedre Balance II, som vil flytte yderligere 4000 arbejdspladser ud af København. Noget af Miljøstyrelsen skal til Odense, Dansk Sprognavn til Bogense, mens Landsskatteretten, en hæderkronet københavnerinstitution, får en afdeling i Silkeborg.

Det gav mere genlyd end under første bølge. For sprognævnet kan da ikke arbejde i Bogense en halv times kørsel fra et fuldvoksnet universitet? Og vismændenes sekretariat kan ligeså umuligt fungere en anden halv times kørsel fra et endnu større universitet og i øv-

» **Men den lille Venstre-regering havde til en start denne gang en god sag. Der var ingen, der var imod udflytningssagen, når man så bort fra de københavnere, der ikke kunne flytte, fordi de så f.eks. ikke kunne cykle til DR-byen, hvis de blev inviteret i Deadline for at kloge sig.**

rigt på behørig afstand af de økonomiske ministerier og deres ministre og embedsmænd, som de ellers er uafhængige af?

Det gav også genlyd på en anden måde. En kulturradikal københavner med diktation som en vækkelsesprædikant fra Hans Kirks *Fiskerne* gjorde gældende, at udflytningen var tabernes hævn over den hovedstadselite, som havde bragt landet modernitet og vidsyn. Og en tidligere overvismand, hvem almenvellet ex officio ligger på sinde, kunne ikke forestille sig kvalificeret og uafhængig økonomisk rådgivning varetaget fra adresser uden for de københavnske postdistrikter.

Mens de og mange andre, der ikke selv var udflytningsudsatte, gjorde sig til over politikernes mangel på omtanke og samfundssind i jagten på stemmer fra udkanten, skete der noget helt andet, som nok kan vise sig blive enden på komedien: Der var folk i regeringspartierne gruppeledelser, altså folk, som ikke har været så heldige at blive ministre, som også ville ride med på bølgen. Så hvorfor flytter vi ikke f.eks. Rigsrevisionen, som alligevel er så besværlig, til en by i provinsen, spurgte de. Det skulle de aldrig have gjort. For nu begyndte et andet backlash. Det kom først fra dem, der vidste lidt om, hvordan Rigsrevisionen arbejder. Men samtidig var der folk, nok først og fremmest fra Hovedstadens Venstre, der slet ikke undrede sig over, hvorfor de vælgere, som engang havde givet partiet både mandater og en vis borgerligt-liberal profil, ikke længere så Venstre som deres naturlige politiske habitat. Det var ikke bare udflytningen, men også udligningen og de mindre og mindre frisindede toner fra centralt placerede folk i deres eget parti, som havde vakt dem til modstand. Så mon ikke det snart driver over helt af sig selv?

Inden det kommer så vidt, vil man med eller uden systematiske evalueringer høste erfaringer fra første og anden bølge. Den første kommer såmænd inden så forfærdeligt læn-

ge, for Rigsrevisionen har kastet sit kritiske revisorblik på første bølge. Og dens beretning, givet den korte erfaringsperiode, vil med sikkerhed vise, at der var mange problemer. Når anden bølge rulles ud, vil der komme flere til, for hvad er det nu lige, der skal få unge mennesker, der for få år siden fik at vide, at de skulle uddanne sig på store institutioner, der realiserede stordrifts-, og synergi- og kvalitetsgevinster, til at vælge at lægge en del, bemærk det, kun en del, af deres uddannelse på de helt nye uddannelsesstationer i Nykøbing Falster og Rønne som bliver filialer af store moderinstitutioner i Slagelse og Kgs. Lyngby? Og hvordan rimer i øvrigt anden bølges udflytninger med Finansministeriets vedholdende omkvæd om, at udflytningen skal være både synergi- og specialiseringsorienteret? Her hører man en røst fra 00'erne, som flygtige politiske bølger ikke magter at undertrykke.

Der er så mange spørgsmål, man kan og må stille, når politikken bevæger sig i bølger. Og det gør den tit, for politikerne taler ofte som 00'ernes teknokrater, men deres adfærd styres af andre impulser, når de ser vælgerne bevæge sig. I den sammenhæng skal man, efter min bedste formening, ikke glemme at spørge, om et offentligt Danmark, hvor statens myndigheder og institutioner ikke partout har domicil i København, er ude af stand til at fungere. Mit svar er, at det kan de da. Og mit svar har fakta på sin side, når jeg henviser til erfaringerne fra lande som Finland, Norge, Sverige, Tyskland for ikke at tale om det ekstremt decentraliserede Schweiz. Dermed er desværre langt fra sagt, at de to bølgers udflytninger bliver succeser. For problemet med den ADHD-agtige bølgepolitik er jo, at man ikke giver sig tid, aldrig fuldender første skridt, før man tager det næste og straks derefter det næste igen. Det er måske en af grundene til, at det så ofte halter med vælgerne tillid til politikerne, hvad enten disse vælgere bor i København eller provinsen.

» **For problemet med den ADHD-agtige bølgepolitik er jo, at man ikke giver sig tid, aldrig fuldender første skridt, før man tager det næste og straks derefter det næste igen.**

» **Nej, dette var en retfærdighedssag. Provinsens indbyggere skulle nu føle omsider, at de også var værdsatte borgere i et land, som var blevet trukket skævt af fæle kræfter, som i øvrigt i høj grad havde hørt hjemme i Venstre.**